

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Ad ΑΠΟΚΟΛΟΚΎΝΤΩΣΙΝ Clavdii Csaris, Notæ Nic. Fabri Senatoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

AD ΑΠΟΚΟΛΟΚΥΝΤΩΣΙΝ
 CLAVDII CÆSARIS,
 NOTÆ NIC. FABRI
 SENATORIS.

1. VCTORIS, tituli, & temporis, quo scriptus est hic festiuius liber, fidem facit Dio ad finem libri LX.

2. TEMPORE SOMNI.] *Quidam veteres cornua somni: quam lectionem viri magni secuti & interpretati sunt. lidem etiam tentarunt sequenti versu legendum, augebat Cynthia lychnum, sed repugnantibus membranis.*

3. ACQVIESCVNT ONERI POETÆ.] *Veteres codices habent omnes poeta.*

4. NEC VMQVAM MERITVM, VT TAMDIV.] *Vetus codex, Nec vniquam tam cruciatu efflet.*

5. OMNIBVS ANNIS, OMNIBVS MENSIBVS.] *Quidam veteres habent omnibus annis, mensibus: alij, omnibus annis, omnibus mensis efferunt.*

6. BRITANNOS TOGATOS VIDERE.] *In ceteris editionibus hac inferuntur. Britannos, Sauromatas, & si qui vltra glaciale Boream incolunt barbari, togatos videre. quæ a sex, quos contuli, codicibus absunt, & a suis abesse notarunt tres doctissimi viri, qui in hoc fragmentum scripserunt.*

7. ALTER BABÆ.] *Is est fortasse, de quo Epist. 15. notissima illis temporibus fatuitatis.*

8. OMNIA CERTE CONCACAVIT.] *Addunt cetera editiones, nec post boletum opiparè conditum, plus cibi sumplit. Quæ tamen lectio ab omnibus scriptis exemplaribus abest. Et sanè fuisset nimia impudentia si voluit Agrippina, vel si noluit, confidentia, parricidium veneficio commissum prouulgare.*

9. QUÆ MEMORIÆ PVBLICVM GAVDIVM IMPRESSERVNT.] *Non video cur hæc lectio boni & elegantis sensus, quam omnes notarunt in suis exstare manu scriptis, quamque in meis planè scriptam inueni, mutari debuerit.*

10. MARCI MVNICIPEM VIDES.] *Beatus Rhenanus vir rarissima doctrina, qui litteris renascentibus plurimum contulit, censuit legendum Munatij municipem vides. Non sine ratione. Veterem tamen lectionem conatur interpretari magnus Turnebus Aduers. cap. 4. lib. 26. Porro Licinius, quem Lugduni regnasse dicit, is est qui, ut ait Dio lib. 54. in Gallia, πολωνεζία ἢ βαρβαρικὴ, ἀξιώσει δὲ ῥωμαϊκῆν χροῖμας, πᾶν μὲν τὸ κρείττον ὅστι ἂν ῥωμαίων κἀθήρει, πᾶν δὲ τὸ ἐν τῷ παρόντι ἰσχυρόν ἠφάνει, & quæ sequuntur, qui etiam cum quoddam tributum quot mensibus à Gallis pendere, annum quatuor-*

decim mensium effecit, dicitur homo acutus Decembrem mensem decimum esse, nec vltimum duodecimum mensium, quibus annus constaret, esse posse, sed duos necessario cum sequi, quod quid est regnare, si hoc non est?

11. NOTOREM PETISSET.] *Notorem interpretor eum, qui ignoti notitiam dat, γνωστὴς. Suprà in Epistolis, qui notorem dat, ignotus est: & Xenophon lib. 6. Κλέγου παρδίας, εἰ δὲ τις χρημάτων ἀποσδεδῆκε νομῶν εἰς ἑμπολίαν, γινώσκεις μὲν ἀποσπαράξαν καὶ ἑλκυστὰς ἢ μὴν ἀπορεύσασιν σὺν τῇ στρατιᾷ, λαμβάνεται ἂν ἡμῶν ἐχομένο: id est, notores aducat. quod non admonuissim, nisi vidissem doctos viros, qui in hunc librum scripserunt, itémque qui locum Xenophonis Latine reddere conati sunt ad hæc vocabula impegisse.*

12. CVIVS MENSEM.] *Viri docti legerunt mensem ex coniecturâ, sed frustra: ita enim noister auctor epist. 18. conqueritur olim fuisse mensem Decembrem: nunc autem annum esse. Porro hæc tria vocabula Saturnalia eius princeps, quæ in omnibus exemplaribus habentur, ex glossâ sunt, & merito à Romanâ editione absunt.*

13. ILLVM DEVM AB IOVE.] *Cuius cuius hæc verba sint, sunt censentis Claudium inter Deos non recipiendum ab Ioue maximè, quem ipse Claudius eius imitorem Syllanum damnando, quantum in se fuit, damnauit incesti. Porro veterem lectionem ad vnum expressi, nisi quod qui quantum in eo fuit habet, in quâ illam commiserantis reticentiam Oro per, qui non intellexerunt, Oropen effecerunt: at Syllani soror non Oropen, sed Iunia Caluina dicta est. Tacit. lib. 12. quem vide.*

14. QVARE, INQVIT, QVÆRO ENIM.] *Hæc est codicum veterum lectio, recta fortasse, nisi quis malit legere studeat. veteres enim omnes stude habent. Studere autem est amare, ἀγαπᾶσθαι. Porro quod sequitur de sororum connubio, ex pulcherrimo Philonis loco, περὶ τῆς ἐν εἰδ τοῖ νόμων, facile intelligitur. ὁ μὲν Ἀθναῖος, inquit, Σόλων ὁμοπατριῶν ἀδελφὰς ἐπιπέσσει, τὰς ὁμομητρίας ἐνωλυσεν ὁ δὲ Λακεδαιμονίων νομοθετὴς ἔρασαν, ἢ ἐπὶ τὰς ὁμοπατριῶν γάμον ἐπιπέσσει, ἢ ἀπὸς τὰς ὁμοπατριῶν ἀπέσσει. ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων ὁ χροῖμας ἢ ἐκατέρωθεν ἐλάσσει, ὡς ἡμῶν γὰρ διατακτοῦμεν, ἐν φόρῳ εἰς ἀσίλγειαν ἐπὶ ἀνδραδύμοις διστραπῆτος κακὴν σώμασιν, καὶ ψυχὰς ἀερεσίας, καὶ ἀφραγὸν ἀδύαν ἀπάσας ἀδελφὰς ἀγνοῶ.*

15. HIC NOBIS CVRVA CORRIGIT.] *Plin. Iun. Epist. vlt. lib. 5.*

TT

16. NEC

16. NEC DISPUTARE.] *Deest fortasse verbum licere, aut tale aliquid: vel potius, ut magno iudicio censet P. Pitheus, legendum, extra curiam morantibus, non intra.*

17. IAM FAMA NIMIVM FECISTI.] *Sic habent veteres, corruptè tamen, ex quo effecerunt, iam fama minimû fecit. Propius ad scriptam lectionem erit, si iam fama minui fecistis legamus. Quæ autem sequebantur, & iam pessimum quemque illum affectare, à veteribus absunt.*

18. VICÆ POTÆ FILIVS.] *Sic planè legendum, ut in duobus manuscriptis codicibus, altero meo, altero eruditissimi P. Pitheii scriptum legi omisis diphthongis, quas serè recentiores transcriptores neglexerunt. Huius Vica Potæ, siue Dei, siue Deæ, ut nomen obsoletum, ita apud auctores obliteratum panè nomen est. Primum id corruptum latere apud Cic. lib. 2. de Leg. itemq. apud Liniû, & Plutarchum me docuit vir clarissimus atque ornatisissimus Herculicus Memmius, prolatisq. quibus instructissimam habet bibliothecam manuscriptis exemplaribus probavit. Ciceronis locus ita vulgò habetur: Quòd si fingenda sunt nomina vice potæ, & potius vincendi potiundique: & quæ sequuntur. Manuscripta verò sic exhibent: Quòd si fingenda sunt nomina, Vicæ Potæ potius vincendi, potiundique, statassandi, quæ cognomina statoris, & inuicti Iouis, rerumque expetendarum nomina, & c. quomodo etiam legit codex antiquus qui aliquando fuit F. Petrarche, nunc autem amicissimi F. Pitheii P. fratris verè in litteris Castorum. Rectius tamen fortasse leui mutatione legamus: Quòd si fingenda sunt nomina, Vicæ Potæ potius vincendi potiundique, statassandique cognomina statoris & inuicti Iouis, rerumque expetendarum nomina Salutis, Honoris Opus, Victoriæ. Απὸ τὸν αὐτὸν enim repetendum est, fingenda sunt, idq. verum esse ex precedentibus cuique patebit. Liniûs etiam lib. 2. de domo Poplicole loquens scribit, Delata confestim materia infra Veliam est, vbi nunc Vicæ Potæ est. Plutarch. in Popl. de eadem re, ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἐστὶν ἡνίκας ποταῖς δημοτικῶν. Vulgò legitur apud Liniûm, vbi nunc vicus publicus est: & apud Plut. ὄνομα τὸν ἵπρον ἐστὶν ἡνίκας ποταῖς δημοτικῶν, malo exemplo contra veteres, & rationem. Templum enim nominari vicum publicum absurdum est, & ut Romæ fuerit vicus publicus, is tamen non templum erat, ne infra Veliam, aut in foro Romano VIII. urbis regione: sed in VI. quæ alta semita dicta est. Sex. Rufus & Publ. Victor. Nec mouere nos debet quod Plut. Vicam Pocam nominavit, quemadmodum etiam in quibusdam exemplaribus Liniû legitur & in suo exaratum fuisse adnotauit doctissimus Rhenanus. Corrupto enim vocabulo, ita vulgò vocari potuit. Nec enim de mendo Plut. lectio argui potest: cum sex manuscripti codices Regiæ bibliotheca, & tres amplissimi illius viri, quorum etiam vnus Florentiæ editus ab Iuntis, anno 1517. summo consensu ita legant. Vica Potæ igitur, seu Vica Poca, vis est & numen vincendi potiundiq. dicta, quemadmodum Anna Peranna, vis & numen annandi, & per annandi. Vt enim satis non est annare, nisi perannes: ita parum est vincere, nisi victoriâ potiaris & fruaris: de quâ fortasse ab aliis alij inueniuntur loci.*

19. PRÆCIDIT IVS IMPERII.] *Pessimè in editione Romanâ editum perit ius imperij, contra veteres & rationem. Porro obscuro verbo vsurus, quod dicendi magistri vitium esse notarunt, indignationem rei, & Messalæ auctoritatem excusauit.*

20. QUAM CANIS EXTÆ EDIT.] *Veteres omnes legunt, quàm canis excidit. Si canis accusandi casu in plurali accipimus, notat soliditatem Claudij hoc canum supplicio delectati, quod tamen apud vllum auctorem non legit: quare malui coniecturam Rhenani sequi, dum quid verisimilius suppetat.*

21. ETIAMS PHORMEA.] *Veterem lectionem exprimentam curavi: quæ enim in aliis habentur editionibus, à Rhenano sunt, & toto celo ab his qua in membranis inueniuntur disident.*

22. DVAS IVLIAS.] *Non amittas, ut vulgò legitur. Altera enim Germanici fratris, altera Drusi patris ex Linnæ, seu Liniâ Claudij sorore, filia fuit. Suet. in Claud. cap. 29. & Dion lib. LX. vnde infra fratris filiam, sororis filiam inter consanguineos à Claudio occisos recenset.*

23. IN NUMERVM DEORVM SE RECIPIT CVPIIT.] *Post hæc vulgò quæ sequuntur interiecta sunt: Principes pietate & iustitiâ Diij sunt, scilicet hic pius & iustus, quoniam Druydarum immanem religionem aduexit, nostram prorsus extirpauit, ut Romæ nuptiarum sacra essent, quibus ipse, cum sibi Agrippina nuberet, xxx Senatoribus, innumeris Equitibus Romanis maceratis, principium dedit: quæ ut supposititia, ita etiam falsa sunt. Apage enim Senecam nuptias Agrippinæ culpasse, eâ verum potente, à cuius partibus adhuc etiam priuata fautor Germanici domus stetit. Falsum autem tantam stragem Cannensi serè parem nuptiarum die editam. Infra aut triginta Senatores occisos, sed toto imperij tempore, non vno nuptiarum die. Denique non Dio, non Tacitus, qui harum nuptiarum historiam narrant, id tacuissent. nec hoc Suetonius dicit, si eius verba, ut res ipsa loquitur, interpungantur, & ut interpungenda docuit Lipsius initio lib. 12. in Tacitum. Lipsius, inquam, cuius laudè & claritati meis verbis nihil addi potest.*

24. SERVVM ME DVCAT.] *Lubens delerem vocabulum seruum. Id enim per se ducendi verbo significatur.*

25. SOCERVM SVVM APPIVM SYLLANVM.] *Contra veteres membranas ceteræ editiones confocerum legunt, cui lectioni causam dedit Suetonius: verumtamen scriptorum librorum auctoritatem eâ ratione preceuli, quia supra dixit: Occiderat ille socerum, hic & generum: & infra inter consanguineos à Claudio occisos, socerum recenset, quæ non nisi de hoc Appio intelligi possunt. Erat autem Appius Syllanus Claudij socer & confocer: socer quidem, quia Messalinæ vitricus. Dio lib. LX. confocer, quia pater L. Syllani Octauiæ sponsi.*

26. INGENTI ENIM μεγαληνοπία ΝΑΝΙΑ.] *Veteres qui Græca scripturæ vestigia retinuerunt, legunt, ΜΕΓΑΛΩ ΚΟΠΙΚΟΝΕΝΙΑ.*

27. CORDATVS HOMO.] *Omnnes veteres Cordatus Iano. quid hoc sit, sciunt fortasse alij.*

28. VIAM RECTAM.] Omnes veteres Viam rectam legunt, quam via denominationem numquam apud auctores legi recte sit mentio apud Mart. ad finem lib. 8.

29. NITIDVS VT ERAT A BALINEO.] Cur haec dicat, vide Dionem ad finem lib. LX.

30. Εὐφραδίῃ, συνχαίρωδῃ.] Sollemnia verba sunt proclamari solita in Osiridis sacris Deo inuento. Iul. Firmicus de error. prophan. relig. statim initio, & commentarius antiquus à nostro Publio luci datus in Iuuenal. Sat. 8. Apud quos tamen potius legerem συνχαίρωδῃ, ut hic habetur, per ea, quam per o.

31. COTTA TECTVS, VALENS.] Fortasse Cotta Vectius, Valens. is enim summus orator & medicus inter Messalina adulteros iussu Nerei si ductus est. Plin. cap. 1. lib. XXIX. & Tacit. ad finem XI. Cotta autem apud eundem Tacitum non Tectus, sed Messallinus dicitur.

32. POLYBIVS, MYRON.] Sic veteres melioris nota hac representant, ut edidi. Quidam pro Myrone, Mytonem, & Heronactem pro Pheronacte ponunt, & ad finem, necubi imperatus esset, vel, ne nisi imperatus esset. At autem Claudium illos suos liberos pramississe, ne apud inferos imparatus esset, quia sine suis libertis nihil penitus facere, loqui, vel respondere poterat, eratque, ut ait Iulianus Imperator in Caesaribus: τὸν τὴν ἐπαγοδίασ δ' οὐ ποδὲν μὲν, μὴ ἐγὼ δ' ἐὰν παύω, καὶ ἀφύρον. Postrema autem lectio ferri potest, ut notet eum libertorum imperis obnoxium, unde dictus est Saturnalia toto anno celebrasse.

33. Εἴτε τὰ δοί.] Vetus vnus hunc versum dixerit sic scriptum habet, αἴτε τὰ δοί τὰ ἀπέλας, δὴν καὶ δὴν γύροτο. & paullo infra omnes veteres legunt: si vni Dij laturam fecissent, & ad finem, ut à cognitionibus abesset.

BEATI RHENANI SELESTADIENSIS,

IN LVDVM

L. ANNAEI SENECAE

DE MORTE CLAVDII CÆSARIS,

Scholia.

AG. 763. 2. QUID ACTVM SIT.] Cladius Caesar, Drusi Germanici filius, qui Caio proxime successit, talem egit principem, ut neficias stultior nefuerit, au crudelior. Hunc Annaeus Seneca hoc libello, quem Ludum de morte Claudij Caesaris inscripsit, mirè taxat, & suis (quod atunt) coloribus graphice depingit. In causâ autem non nihil fuisse crediderim, cur sic Claudium insectaretur, quod sub eo exsulauit. Cuius rei ipse meminit in lib. De breuitate vite ad Paullinum, his verbis de Cesare blandiuscule loquens: Nec enim sic me deiecit, ut nollet erigere: imò ne deiecit quidem, sed impulsum à fortunâ, & cadentem sustinuit, & in præceptis euntem, leniter diuinæ manus vsus moderatione deposuit. Hactenus Seneca. Ceterum cum Agrippina Claudio nupsisset, ne malis tantum facinoribus innotesceret, veniam exsilij pro Anneo Senecâ, simul præturam impetrat, latum in publicum rata ob claritudinem studiorum eius, utq. Domitij pueritia tali magistro adolesceret, & consiliis eiusdem ad spem dominationis viceretur: quia Seneca fidus in Agrippinam memoriâ beneficij, & in sensus Claudio dolore iniurie credebatur. Hæc Tacitus.

Ibid. IN CÆLO.] Ridelicè caput, pollicens se traditurum, quæ in celo ante diem tertium Eidus

Octobris acta sunt: quasi illic sint Kalendæ. Sic Homerus subinde describit, quid interea dij fecerint in celo. locus est ex imitatione: nam ita exordimur Annales.

Ibid. ANTE DIEM TERTIVM.] Excessit enim Claudius tertium ante Eidus Octobris, Asinio Marcello, Acilio Auiolâ Coss. LXXIV. ætatis imperij XIV. anno. Ac veneno quidè occisum conuenit: ubi autem, & per quem dato, discrepat. Auctor Tranquillus & Tacitus: Eidus autem per ei diphthongum Græcam scriptum est: quæ utebantur antiqui in his, quæ extensum habent. id quod in vetustis inscriptionibus etiamnum visitur.

Ibid. FELICISSIMI.] Ob Claudium sublatum.

Ibid. b. EGO SCIO ME LIBERV M FACTVM.] Innuit tyrannidem Claudij, vel optimis optima cum loqui tum agere prohibentis.

Ibid. AVT REGEM, AVT FATVVM.] Hic stultitiam Claudij notat: neque id falso. Nam mater Antonia portentum eum hominis dicitabat, nec absolutum à naturâ, sed tantum inchoatum: ac si quem concordie argueret, stultiozem aiebat filio suo Claudio. Auia Augusta pro despectissimo semper habuit: non affari, nisi rarissime; non monere, nisi acerbo & breui scripto, aut per internuncios solita. Soror Liuilla eum audisset quandoque imperaturum, tam iniquam,